

LEGYÉL TE IS MADARÁSZ!

Levelező vetélkedő

1. forduló

5-8. osztály

Beküldési határidő: március 23.

1. FELADAT: Rajzos madárbemutató

Amikor madármegfigyelésre indultok, érdemes vinnetek magatokkal egy kis füzetet, amibe lerajzolhatjátok megfigyeléseiteket és bejegyezhetitek észrevételeiteket (pl. a madár színeiről, röptéről, viselkedéséről, a helyszínről, időjárásról stb.). Próbáljuk ki most, hogyan is néz ki egy ilyen rajzos jegyzet!

Mi a kedvenc madaratok? Egy színes tollú „szépfü”, egy talpraesett „túlélő”, netán egy „fészeképítő-zseni”? Mindegyik csodálatos a maga módján.

Mutassatok be egy általatok kedvelt hazai madarat írásos magyarázattal kiegészített, rajzos formában! Rajzotokon jelöljétek meg a felismerést segítő bélyegeket, s ugyanezen a lapon mutassátok be a madarat néhány szóval, s kiegészíthetitek mindezt egyéb (tömören megfogalmazott) információval, érdekességgel. A rajzot ki is színezhettek, de ez nem kötelező, hiszen erre terepen nem biztos, hogy lesz időtök. Javasolt méret: A/4

Elérhető pontszám: 25 pont

2. FELADAT: Mutasd a fészked, megmondom ki vagy!

Nincs két egyforma otthon –és ez a madarakra is igaz. Oly sok mindenből lehet építkezni: sárból, gallyakból, szalmából, mohából, falevelekből, nyárfaszöszből és még mi minden másból! A hajlék építőanyaga mellett alakja, mérete, elhelyezése is jellemző egy-egy fajra.

Az alábbi szótöredékekből állítsátok össze a következő képeken látható madarak neveit és írjátok a hozzájuk tartozó számok mellé a pontozott vonalakra!

Nézzetek utána! Melyik madár és fészkek tartozik össze a képeken láthatóak közül? Írjátok a nevek mellett található négyzetekbe otthonuk képének betűjelét!

A szótöredékek a következők:

EMÜ RGYA GÓ ÓSZA EKE SZKA GÓCI SZA LE
 NEGE TE GÓ GYU PÓ GÓ S RI FEKE LAG SÁR
 FÜL CSU ÉN LYA GARI FÜG RKA

1:..... 5:.....
 2:..... 6:.....
 3:..... 7:.....
 4:..... 8:.....
 9:.....

Írjátok a számok alá a fészkek hozzájuk párosított betűit, majd magyarázzátok meg az így összeállt szó jelentését!

7	5	3	6	1	9	8	2	4

.....
 .....
 .....
 .....

Elérhető pontszám: 25 pont

1

2

3

4

5

6

7

8

9

O

T

F

O

K

Ó

L

L

T

3. FELADAT: Fészekmegfigyelés

A madarászok rendszeresen felméri bizonyos védett vagy veszélyeztetett madarak fészkeit, hogy tudják, mely területeken kell odafigyelni rájuk, és hogyan változik az állományuk. Most, hogy számos madárhajlékkal megismerkedtetek, induljatok magatok is fészekmegfigyelésre! A mi éghajlatunkon a legtöbb madár ilyenkor még nem kezdi meg a költést, s a lombok sem takarják előleket az ágak közt rejtőző otthonokat.

Ha használatban vagy készülődben levő fészket találtok csak távolabbról figyeljétek, mert sok madár zavarásra otthagyja otthonát a tojásokkal, fiókákkal együtt!

Válasszatok egy (vagy akár több) területet, amit be tudtok járni! Lehet ez a településetek, de akár egy közeli park vagy erdőrész, esetleg az iskolátok, otthonotok közvetlen környéke is. Rajzoljatok egyszerű térképet róla (vagy nyomtassatok egyet, ha egy települést választottatok, de ezen is jelöljétek a fa- és bokorcsoportokat pl. színezéssel), majd járjátok be a területet és nézzetek szét alaposan! Keressetek természetes és mesterséges odúkat, kisebb-nagyobb fészkeket! Igyekeztek minden osztálytársat bevonni a munkába, hiszen valószínűleg mindannyian jó megfigyelők vagytok!

Jelöljétek számokkal a térképen, megközelítőleg hol találtatok fészket és készítsetek táblázatot hozzá! Írjátok fel, mikor és kik voltak a megfigyelők, illetve hogy hol és milyen fészket/odút találtatok. Egy-egy madárlakhelyről akár fotót is küldhettek, s erre plusz pontot kaphattok (0,5-0,5 pontot fotónként, max. 5-öt). Ezeket kinyomtatva vagy digitálisan egyaránt küldhetitek, de a fénykép elnevezésében mindenképpen szerepeljen a fészek térképen jelölt száma! Ha sejtitek, ki lakhatott a fészekben, netán már lakója is volt, azt is beleírhatjátok a táblázatba.

(A feladat pontozása során először max. 10 fészket/odút veszünk figyelembe, de azonos összpontszám esetén a vetélkedő végén a sorrend az ezen felül végzett plusz munkák pontozása alapján fog eldőlni.)

MINTA:

Térképen jelölt szám	A megfigyelés időpontja	Megfigyelő neve	A fészek/odú típusa	A fészek/odú elhelyezkedése	Fotó
1.	2018. 03. 11.	Tóth Miklós, Kardos Péter	gólyafészek	villanyoszlopon	-
2.	2018. 03. 14.	Veres Katalin	természetes odú	öreg tölgyfán, kb. 4 m magasságban	+
3.	2018. 03. 14.	Kovács Máté	kis méretű fészek	bokor belsejében, kb. 2 m magasan	-
4.	2018. 03. 16.	Veres Katalin, Szabó Réka, Kiss Petra	nagy méretű fészek gallyakból	fa tetején, a lombkoronában	-
5.	2018. 03. 18.	Szabó Réka	fecskefészek-csoport	ház eresze alatt	+

Elérhető pontszám: 25+5 pont

4. FELADAT: Ki vagyok?

Néhány madár bemutatkozását olvashatjátok az alábbiakban. Kik lehetnek? Írjátok neveiket a bemutatkozásuk alatt található pontozott vonalakra! Segítségképpen felsoroltuk nevük összekevert betűiből kialakított „álneveiket”.

1. Erős csőröm belseje szerencsére üreges szerkezetű, ha tömör lenne, a nagy súly miatt „csőrre-bukhatnék”. A bükk, juhar, kőris termését szívesen elcsipegetem, de ahol vadcsereznye nő, ott biztosan rámtalálsz. Bár a gyümölcshúst nem kedvelem, csak szétmorzsolgatom, a kemény mag belső részéért bármire képes lennék!

VÁGYMEGÓG:.....

2. Recsegő hangom messzire hallatszik éjszakánként, így csábítom magamhoz feleségeimet és védem birodalmam. (A rossz nyelvek szerint „két kés”-sel fenyegetőzöm, de ez rágalom! Valójában a nevemet (*Crex crex*) hirdetem –méghez a latinul.) Asszonyaim nem vágnak palotára, talajmélyedésben raknak fészket, s talpraesett, fekete fiókáink kikelés után pár órával már szaladnak is utánuk. Bár életemet a magas réti növényzetben bujkálva töltöm, ne hidd, hogy még repülni sem tudok: telente Afrikában melegszen!

IRSAH:.....

3. Nyílt területre néző ágon rovarokra lesek, s a levegőben csípem nyakon őket. Kicsit válogató vagyok: szárnyukat, lábukat ághoz ütögetve letöröm, s a többi kitines maradványt köpet formájában távolítom el. Tölgyesek, bükkösök odúiban rendezem be hajlékomat, ide kerülnek égszínkéék tojásaim. A zord tél előtt Afrikába költözöm. Nevemet a nyakamon körbefutó fehér „sárlól” kaptam.

AKÓSÖRVÖLGYÉP:.....

4. A közelgő idegenre hangos kiáltással hívom fel az erdőlakók figyelmét. Sokan mégsem kedvelnek, túlságosan élelmesnek tartanak, mivel rovarok, csigák, magvak, gyümölcsök mellett a tojásokat, fiókákat sem vetem meg. Az erdészek viszont barátjuknak tekintenek, mivel ősszel több száz makkot dugdosok el tartalékképpen, s amikre nem találok rá, azok tavasszal kicsíráznak. Tollruhámát időnként hangyákkal „tisztítatom”. Tehetséges hangutánzó vagyok, akár bégetni, mekegni is tudok.

JÓSZAK:.....

5. Eszemben sincs télre elköltözni, hiszen annyiféle táplálékot nyújt az erdő! Ha makkot, fenyőtobozt, diót találok, kedvenc ágvillamba szorítva töröm fel. „Műhelyemet” a földre hullott termésmaradványok miatt te is felismerheted. Hosszú, horgas végű nyelvemtől reszketnek a rovarlárvák, s időnként az etetőt is meglátogatom. Mivel nem bajlódom utazással, így már tél végén indítom a szezont: egy jól rezgő, száraz ágat verve „dobolok”, így védem területemet. Nem szorulok segítségre, biztonságos odúmat magam készítem.

CSONKAPÁNFAGY:.....

6. Birodalmamat élethosszig birtoklom és védelmezem. Legszívesebben odvas fában fészkelek. Éjszakai portyázásaimon látásom is segít, de nagyobbbrészt a tieteknél 10-szer élesebb hallásomra hagyatkozom. Így a vacsorámul szolgáló rágcslók halk mocorgását messziről meghallom. Puha, rojtos szélú evezőtollaim szinte hangtalanná teszik repülésemet. A fejemet majdnem teljesen körbe tudom forgatni, így nézek szét a hátam mögött.

CSAKAMOLYGAB:.....

7. A hal az igazi kedvencem, de a vízi rovarokat, szitakötőket sem vetem meg. Feneketlen gyomrom van: a súlyom 60%-át kitevő élelmet is bekebelezek naponta, de a szálkákat, pikkelyeket köpetként eltávolítom! Vadászat közben számos alkalommal víz alá merülök, akár 1 méter mélyre is. Meredek partfalba költőalagutat vájunk a párommal, melynek végében egy kisebb labdányi fészekkamra fiókáink gyerekszobája lesz. Télen sem megyünk messzire, csupán jégmentes „vadászvizeket” keresünk. Ha nincs más lehetőség, erős csőrömmel akár a vékony jégpáncélt is áttöröm.

GÉMJÁRDA: .....

8. Betevőmet tiszta vizű hegyi patakokban szerzem. A víz alá merülve, a sodrással szemben futva gyűjtögetem az apró rákokat, rovarokat, férgeket és más élőlényeket. Gömb formájú fészkeket a patakparton kövek közé, hidak vagy vízesések alá rejtem, s akár éveken keresztül is használom. Télen sem költözöm melegebb vidékre, jégmentes patakszakaszokat keresek.

IVÓGRIZI:.....

9. Nyáron dús aljnövényzetű erdőkben, télen inkább nádasokban futhatunk össze. Ne fent, a levegőben keress: inkább alacsonyan, rövideket röppenek. Apró vagyok, ám annál hangosabban trillázok, ha kedvem szottyán, még télen is énekelek. Talán izgágának tűnhetek, mikor az avarban vagy farakások, lehullott gallyak között egér-módra, sebesen bujkálva pókokat, rovarokat keresek. Cseperedő gyermekeim nagyon jólneveltek, segítenek kisebb testvéreik etetésében.

KÖRÖMESZ:.....

10. Összetartó családom télen cinegecsapatokhoz csatlakozik. Ha apró, hosszú farkú tollgombócokat látsz az ágakon rovarok, pókok után kutatni, mi vagyunk azok! A fészkepítéshez korán hozzálátunk. Méretünkhöz képest óriási fészket készítünk egy sűrű bokor rejtekében mohával, zuzmóval álcázva. A tavaszi fagyok kivédésére vastagon kibéleljük tollakkal, de ha a gondos előkészületek ellenére mégsem sikerülne a költés, szívesen besegítünk egy sikerebb pár utódainak etetésébe.

ASZÓPŐ:.....

Elérhető pontszám: 20 pont

